

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
 - 1.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น
 - 1.3 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
2. หลักการบริหารระบบโรงเรียนกับการประกันคุณภาพ
 - 2.1 แนวคิดเชิงระบบในโรงเรียน
 - 2.2 การประกันคุณภาพด้วยการบริหารระบบคุณภาพ
 - 2.3 การทำงานเป็นทีม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมาย ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต (2546 : 7) ได้ให้ความหมายของการดูแลช่วยเหลือ ไว้ว่า หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : 4) ได้ให้ความหมายของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะ การดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติต่างๆ นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจนพร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนมีส่วนร่วม

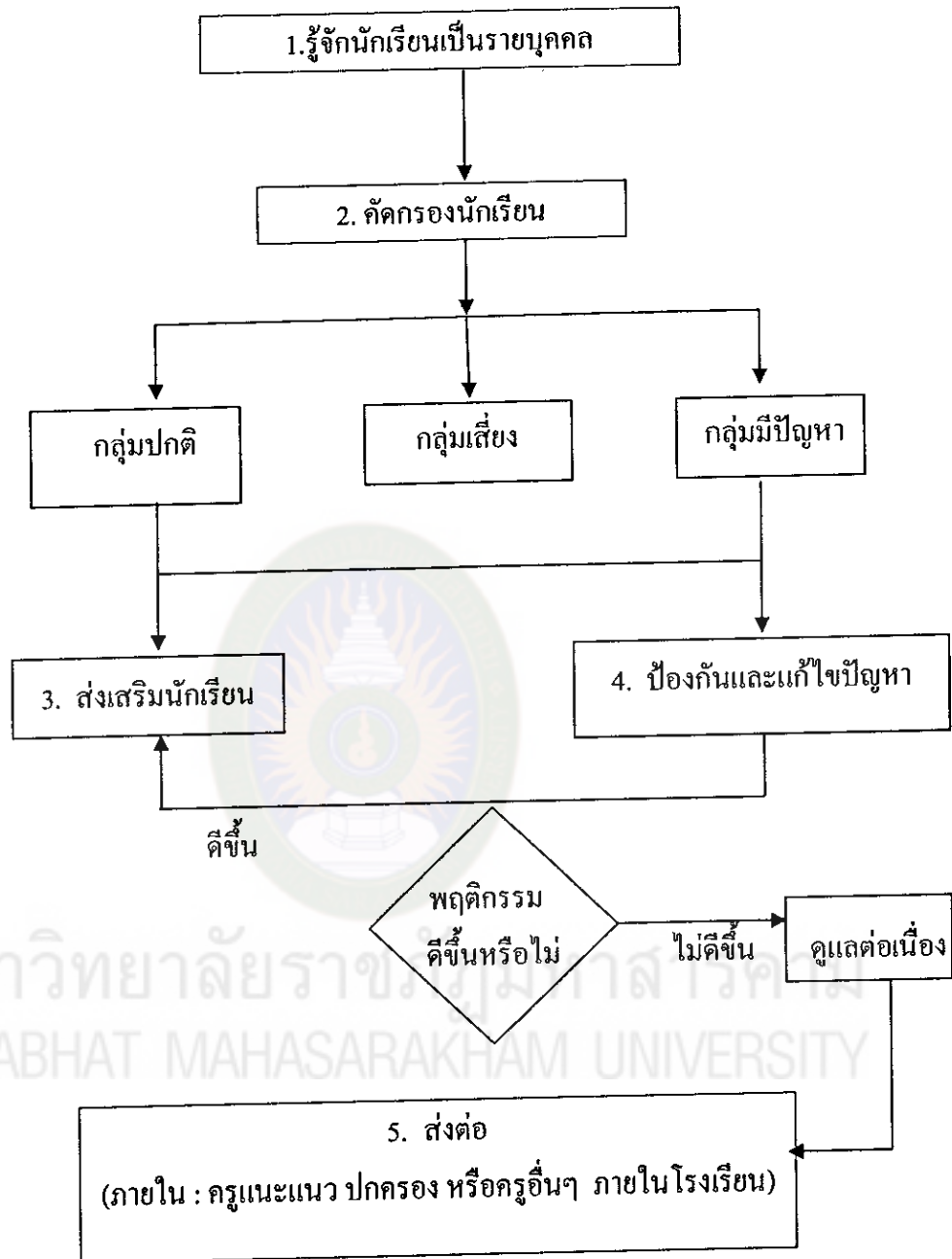
สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่าง เป็นระบบ มีขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือสนับสนุนจากบุคลากรทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

2. การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 องค์ประกอบ คือ(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 35-55)

- 2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2.2 การคัดกรองนักเรียน
- 2.3 การส่งเสริมนักเรียน
- 2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
- 2.5 การส่งต่อนักเรียน

กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แสดงได้ดังแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 แสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ความสำคัญ เนื่องจากความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้าน

ความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะ ทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครูควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 3 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านความสามารถ ประกอบด้วย

- 1) ด้านการเรียน
- 2) ด้านความสามารถอื่น ๆ

2.1.2 ด้านสุขภาพ ประกอบด้วย

- 1) ด้านร่างกาย
- 2) ด้านจิตใจ-พฤติกรรม

2.1.3 ด้านครอบครัว ประกอบด้วย

- 1) ด้านเศรษฐกิจ
- 2) ด้านการคุ้มครองนักเรียน

2.1.4 ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ส่วนแนวดำเนินการในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปได้ดังตารางที่ 1 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 39)

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐาน และรายละเอียดในการดูแลช่วยเหลือแก่นักเรียน

กระบวนการ ดำเนินงาน/ ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/ แหล่งข้อมูล
<p>การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล</p> <p>1. ด้าน ความสามารถ</p> <p>1.1 ด้านการ เรียน</p> <p>1.2 ด้านความ สามารถพิเศษ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชา - ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน/ปีการศึกษาที่ผ่านมา - ผลการสอบวัดความรู้มาตรฐานระดับชาติ (NT) - พฤติกรรมการเรียน <p>- พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความสามารถพิเศษ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวัดความรู้มาตรฐานระดับชาติ (NT) ฯลฯ - สังเกตพฤติกรรมการเรียนเช่น การมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ เวลาเข้าชั้นเรียน - สัมภาษณ์/สอบถามครูประจำวิชา ผู้ปกครองนักเรียน อื่นๆ <p>- สังเกต</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบสะสม - แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน - แบบทดสอบทางการเรียน ประเภทต่างๆที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นหรือแบบทดสอบมาตรฐานอื่นๆ - แบบสำรวจพฤติกรรมทางการเรียน - แบบบันทึกการสัมภาษณ์ - อื่นๆ - ระเบียบสะสม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/ แหล่งข้อมูล
1.2 ด้าน ความสามารถ พิเศษ (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงาน ชิ้นงาน โครงการ - เอกสารหลักฐาน ร่องรอย แสดงถึง พฤติกรรมที่โดดเด่น - ความสามารถพิเศษ - การเข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ ทั้งในและ นอกโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงออกถึง ความสามารถพิเศษ ความถนัด ความ สนใจ การมี บทบาทหน้าที่พิเศษ ในสถานศึกษา - ใช้แบบวัดความ สามารถพิเศษ 10 แว - แบบประเมินพหุ- ปัญญา - อื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสำรวจ ความสามารถ พิเศษ 10 แว - แบบประเมิน พฤติกรรมเด็ก อัจฉริยะ - แบบประเมินพหุ ปัญญา - เพิ่มสะสม ผลงาน - เพิ่มข้อมูล นักเรียนเก่ง
2. ด้านสุขภาพ 2.1 ด้าน ร่างกาย	<ul style="list-style-type: none"> - ความปกติ ความ พิการ หรือความ บกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การ มองเห็น ความ บกพร่องด้านการพูด และภาษาออสติติก หรือพิการซ้อน - โรคประจำตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - สำนวนนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ - ศึกษาระเบียบสะสม - ศึกษาข้อมูลจากแบบ บันทึกสุขภาพ - การสัมภาษณ์ - การสอบถาม - การสังเกต - วิเคราะห์จุดแข็งและ จุดอ่อน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสำรวจ นักเรียนที่มี ความต้องการ พิเศษ - ระเบียบสะสม - แบบบันทึก สุขภาพ - แบบบันทึกการ สัมภาษณ์ - อื่นๆ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/ แหล่งข้อมูล
2.1 ด้าน ร่างกาย (ต่อ) 2.2 จิตใจ- พฤติกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ความสัมพันธ์ระหว่าง ส่วนสูงกับน้ำหนัก - ความสะอาดของ ร่างกาย - สภาพอารมณ์ที่มีผล ต่อการดำเนิน ชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล หรือ ซึมเศร้า 	<ul style="list-style-type: none"> - การสอบถาม - การสังเกต - การประเมินความ ฉลาดทางอารมณ์ (EQ) 	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกการเยี่ยม บ้าน - แบบประเมิน SDQ , EQ - แบบบันทึกการ สังเกต - แบบบันทึกการ สัมภาษณ์
3. ด้านครอบครัว 3.1 ด้าน เศรษฐกิจ 3.2 ด้านการ คุ้มครอง สวัสดิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ ผู้ปกครอง - ภาระหนี้สิน - ความเพียงพอของ รายรับรายจ่าย - จำนวนเงินที่นักเรียน ได้รับและใช้จ่ายใน แต่ละวัน - ความสามารถในการ คุ้มครองนักเรียนได้ อย่างปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาจากระเบียน สะสม - สัมภาษณ์นักเรียน/ ผู้ปกครอง - เยี่ยมบ้าน - ศึกษาข้อมูล EIS - ศึกษาจากระเบียน สะสม - สังเกต 	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียนสะสม - แบบบันทึกการ เยี่ยมบ้าน - แบบระบบข้อมูล สารสนเทศทาง การศึกษา - แบบบันทึกการ สัมภาษณ์ - อื่นๆ - ระเบียนสะสม - แบบบันทึกการ สังเกต

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/ แหล่งข้อมูล
	<p>เหมาะสมของ ผู้ปกครอง ความ เหมาะสมของสภาพที่ อยู่อาศัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสัมพันธ์ของคน ใน ครอบครัว - การถูกคุกคามล่วง ละเมิดทางเพศ 	<ul style="list-style-type: none"> - สอบถาม - เชี่ยมบ้าน - ตำรวจเด็กค้อย โอกาส 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกการ เชี่ยมบ้าน - แบบสำรวจ ข้อมูลนักเรียน ค้อยโอกาส - แบบสรุปรูปจำนวน นักเรียนค้อย โอกาส - อื่นๆ
4. ด้านสารเสพติด	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมที่แสดงออก - พฤติกรรมการเรียนใน ชั้นเรียน - การใช้จ่ายเงิน - การคบเพื่อน - สุขภาพและบุคลิกภาพ - สถานภาพทาง ครอบครัวและ สิ่งแวดล้อม - ผลการตรวจปัสสาวะ 	<ul style="list-style-type: none"> - การสัมภาษณ์ - การสอบถาม - การสังเกต - เชี่ยมบ้าน - ตรวจสอบสุขภาพ - ตรวจปัสสาวะ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกการ สังเกต - แบบบันทึกการ สัมภาษณ์ - แบบสอบถาม - บันทึกเชี่ยมบ้าน - แบบสรุปผลการ ตรวจสอบสุขภาพ - แบบสรุปผลการ ตรวจปัสสาวะ - อื่น ๆ
5. ด้านความ ปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - สถานภาพทาง ครอบครัวและ สิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาข้อมูลจาก ระเบียบสะสม - จากการประเมิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบสะสม - แบบ SDQ - แบบบันทึกการ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/ แหล่งข้อมูล
	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลการเดินทาง/การใช้พาหนะ - การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา - การแต่งกายที่ 	<ul style="list-style-type: none"> จุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียน - การสัมภาษณ์นักเรียน/ผู้ปกครอง - สังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การเยี่ยมบ้านนักเรียน - อื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - แบบบันทึกการเยี่ยมบ้านนักเรียน - อื่นๆ
6. พฤติกรรมทางเพศ <ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมชู้สาว - พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ 	<ul style="list-style-type: none"> - บุคลิกภาพ อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเหมือนเพศตรงกันข้าม มีพฤติกรรมเหมือนเพศตรงกันข้าม - สังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตพฤติกรรม - การสัมภาษณ์นักเรียน/ผู้เกี่ยวข้อง - ตอบแบบสอบถามประเภทอื่นๆ - การทำแบบทดสอบบุคลิกภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกการสังเกต - แบบบันทึกการสัมภาษณ์ - แบบทดสอบบุคลิกภาพ - ข้อมูลต่างๆ จากเพื่อน ฝ่ายปกครอง

ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เครื่องมือที่สำคัญคือ แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมการปรับตัว ที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนที่มีแนวการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แบบประเมิน

พฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตจัดทำขึ้น โดยพัฒนาจาก “The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ)” ของประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป เพราะมีความเที่ยงและความตรง จำนวนข้อไม่มากนักคณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดยแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของแบบประเมิน และหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย

แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ

1. ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก
2. ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเด็ก
3. ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

แบบประเมินทั้ง 3 ชุด มีเนื้อหาที่ทางโรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อความแม่นยำยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งหากเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุดพร้อมกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นงานที่ครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการเพื่อได้ทราบข้อมูลนักเรียนด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านอื่นๆ โดยใช้ระเบียบสะสม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกประวัติ แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน(SDQ) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้จัดกลุ่มนักเรียนในการคัดกรองได้

2.2 การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น โรงเรียนควรมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่า ความรุนแรงหรือความถี่เท่าไร จึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

การคัดกรองนักเรียน จะแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ
2. กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสลดออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ส่วนผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ

3. กลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเอง หรือต่อสังคมโดยส่วนรวมในด้านลบ

จากการคัดกรองจะพบเด็กที่มีความต้องการพิเศษแทรกอยู่ในเด็กทั้งสามกลุ่มได้แก่

- 1) เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
- 2) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 3) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 4) เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
- 5) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 6) เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม
- 7) เด็กออทิสติก
- 8) เด็กอัจฉริยะ

ตารางที่ 2 แสดงแนวดำเนินการในการคัดกรองนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน/ ประเด็นที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/ แหล่งข้อมูล
การคัดกรอง กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา	- ข้อมูลการศึกษา นักเรียนเป็นรายบุคคล	- แยกนักเรียนตาม เกณฑ์การคัด กรองและบันทึก ลงในแบบสรุปผล การคัดกรอง - จัดทำเอกสาร สารสนเทศการคัด กรองนักเรียน	- เกณฑ์การคัด กรองนักเรียน - แบบบันทึกการ คัดกรองนักเรียน - แบบสรุปผลการ คัดกรอง

ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไร หรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในกลุ่มเพื่อน ดังนั้น ครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่จะทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากนักเรียนอื่น ซึ่งอาจมีผลเสียด้านนักเรียนในภายหลังได้

สรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นการใช้อ้อมมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล มาจัดกลุ่มตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด โดยใช้ระเบียบวาระแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เป็นต้น ในการคัดกรองจะแบ่งนักเรียน เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือ หรือส่งเสริมตามกระบวนการต่อไป

2.3 การส่งเสริมนักเรียน

ความสำคัญ การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

วิธีการส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom)
2. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

รายละเอียดของการส่งเสริมนักเรียนสรุปดังตารางที่ 3 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 46-47)

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดในการส่งเสริมนักเรียน

กระบวนการ ดำเนินงาน/ ประเด็นที่ พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/ แหล่งข้อมูล
การส่งเสริมและ พัฒนานักเรียน ครูควรจัด กิจกรรมส่งเสริม และพัฒนา นักเรียนทุกกลุ่ม	- ข้อมูลนักเรียนเป็น รายบุคคล - ข้อมูลการคัดกรอง นักเรียน	- การจัดกิจกรรมโฮมรูม จัดตามความต้องการ ของนักเรียนและให้ นักเรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรม - การจัดประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) จัดอย่างน้อยภาคเรียน ละ 1 ครั้ง มีการสรุป และบันทึกหลักฐานการ ประชุม - จัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน - โครงการพิเศษอื่นๆ	- แบบสำรวจความ ต้องการของ นักเรียน - แบบบันทึกผล การจัดกิจกรรม โฮมรูม - แบบประเมินผล การจัดกิจกรรม โฮมรูม - กิจกรรมโฮมรูม ของนักเรียน - แบบบันทึกผล การประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียน

สรุปได้ว่า ในการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนสามารถเลือกใช้ได้หลายวิธี โดยมี
กิจกรรมหลักที่ควรดำเนินการคือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคน
เท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้นจำเป็นต้องให้ความดูแลใส่ใจ

อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลย จนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีหลายเทคนิค วิธีการ ได้แก่

1. การให้การปรึกษาเบื้องต้น
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. การติดตาม ดูแลช่วยเหลือ

รายละเอียดวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สาระความรู้และแนวดำเนินการให้การปรึกษาเบื้องต้นสำหรับนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน/ ประเด็นที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/ แหล่งข้อมูล
การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ครูควรจัดกิจกรรม การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ให้กับกลุ่มเสี่ยงและ กลุ่มมีปัญหา	- ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ประวัติส่วนตัว/ข้อมูลสุขภาพ/ ข้อมูลด้านการเรียน/ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ/ ข้อมูลครอบครัว ฯลฯ - ข้อมูลการคัดกรองนักเรียน - ข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง	- ให้คำปรึกษาเบื้องต้น - ประสานกับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมในห้องเรียน/กิจกรรมเสริมหลักสูตร/กิจกรรมซ่อมเสริม/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน - ติดตามรายงานผลผู้เกี่ยวข้อง	- แบบบันทึกการให้คำปรึกษา - แบบบันทึกผลการประสานและช่วยเหลือนักเรียน - แบบบันทึกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กล่าวโดยสรุป ครูที่ปรึกษาควรให้ความสนใจใ้กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้นจำเป็นต้องให้ความสนใจดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยจนกลายเป็น

ปัญหาของสังคม เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การติดตามดูแลช่วยเหลือ เป็นต้น

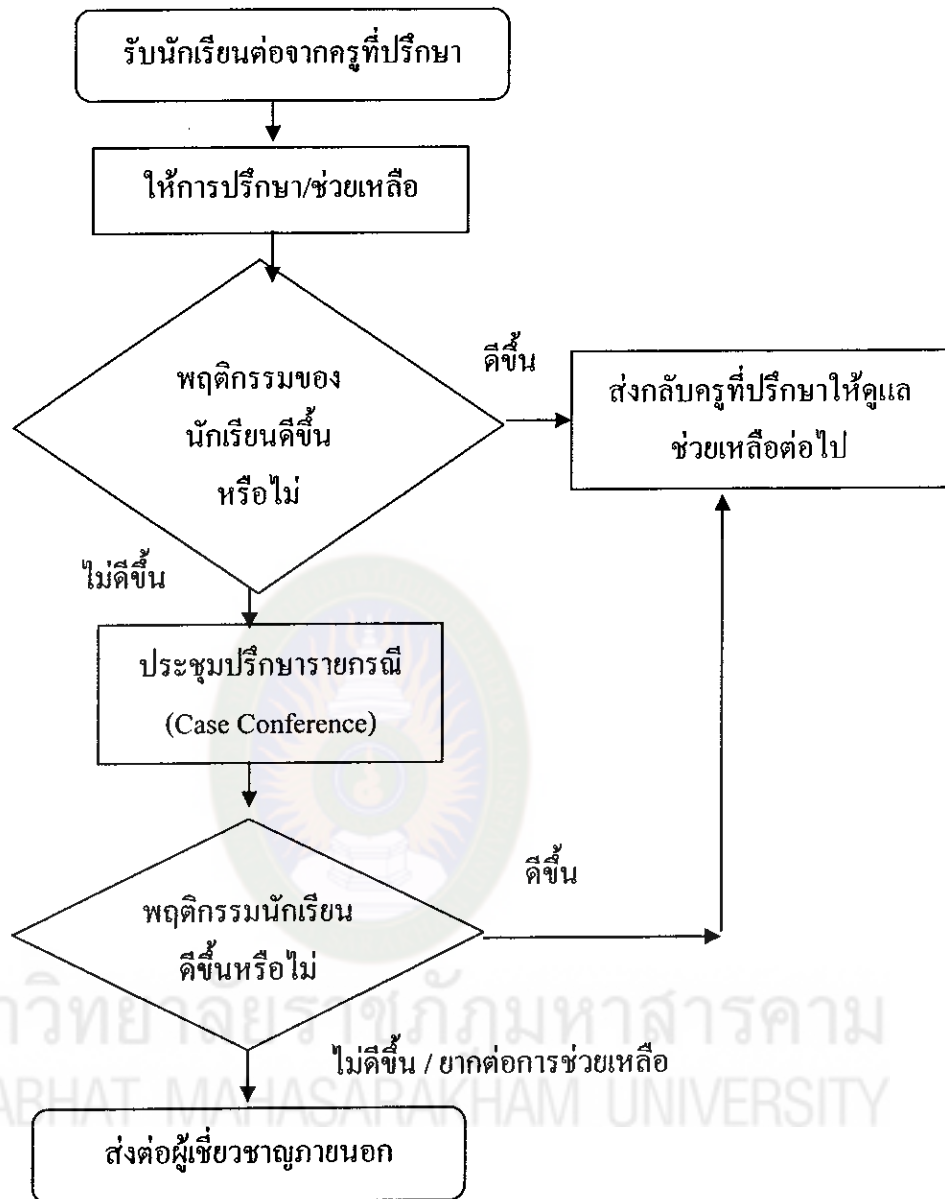
2.5 การส่งต่อนักเรียน

การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่ปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหาบอบช้ำหนักหน่วงของครูที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งการส่งต่อนักเรียนจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.5.1 การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถในการช่วยเหลือนักเรียน ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2.5.2 การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไขปัญหายากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับผิดชอบต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีกก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน ซึ่งกระบวนการที่ครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง ควรปฏิบัติดังแผนภาพที่ 2 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547 : 53)



แผนภาพที่ 2 แผนภูมิกระบวนการแก้ไขปัญหาของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง

นอกจากนี้แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อ โดยครูที่ปรึกษาส่งนักเรียนไปพบครู
อื่นๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนี้ มีแนวทางการพิจารณาดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ
2. นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใดๆ เป็นต้น

3. ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึก ความสลับซับซ้อนของสภาพจิตใจ ที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

สรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียน เป็นกระบวนการที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถช่วยเหลือหรือ แก้ไขปัญหาได้ จึงส่งให้ครูที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง ช่วยเหลือ เป็นการส่งต่อภายใน ส่วนกรณีที่ยากต่อการช่วยเหลือก็จะมีการประสานงานส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกให้ช่วยเหลือต่อไป

กล่าวโดยสรุป ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพทั้งทางด้านสติปัญญา ด้านความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคมซึ่งผู้รายงานใช้เป็นกรอบแนวคิดศึกษาคั้งนี้มี 5 ด้าน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เกี่ยวกับด้านความสามารถในการเรียน และความสามารถอื่น ๆ ด้านสุขภาพเกี่ยวกับร่างกายจิตใจ และพฤติกรรม ด้านครอบครัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจ และการคุ้มครองนักเรียน และด้านอื่น ๆ ด้วยการใช้ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์ และการสังเกต

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหามาแต่กรณี ด้วยการใช้ระเบียบสะสม การสังเกต การได้ข้อมูลจากครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องและเพื่อนนักเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง ด้วยการจัดกิจกรรมโฮมรูม และการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

4. การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน เป็นการให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน โดยนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาโรงเรียนต้องช่วยเหลือด้วยการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ด้วยการให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5. การส่งต่อนักเรียน เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนบางกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ที่โรงเรียนได้ส่งต่อ

ภายใน โดยครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถในการช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง และการส่งต่อภายนอก โดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

3. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : 13-24) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นระบบที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งบทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บทบาทของสถานศึกษา บทบาทผู้บริหาร บทบาทครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ เป็นต้น

ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอเฉพาะบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

3.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำเร็จ จึงควรมีบทบาทหน้าที่ และแนวทางดำเนินงาน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
<p>1. บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - สร้างความตระหนักให้ครูทุกคน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา - แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานตามความเหมาะสม - ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์แยกกลุ่มนักเรียน - ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้เพิ่มเติมมีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
<p>2. ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เชิญร่วมเป็นกรรมการและเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน - ประชุมปรึกษาหารือและขอความร่วมมือ
<p>3. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน - นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล - ยกย่อง ให้รางวัล เผยแพร่ผลงานการดำเนินงานในโอกาสต่างๆ

3.1.2 ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงบทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือ จัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล - หาข้อมูลเพิ่มเติม โดยนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูล และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน - เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ - วิเคราะห์ข้อมูล
2. คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด - สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม
3. จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมส่งเสริม โดย เยี่ยมบ้าน จัดกิจกรรมโฮมรูม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ประชุมผู้ปกครอง จดหมายข่าว อื่น ๆ - จัดกิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน
4. จัดกิจกรรมป้องกันแก้ไข ช่วยเหลือ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษา, ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ,ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข
5. ส่งต่อ	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคล หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
6. รายงานผล	<ul style="list-style-type: none"> - รายงานผลระหว่างดำเนินการ และเมื่อสิ้นสุด

หมายเหตุ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกขั้นตอน ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรรายงานผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อการตรวจสอบปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.1.3 ครูแนะแนว เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงบทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. สนับสนุนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา - ให้ความมั่นใจ กำลังใจ กับผู้ร่วมงาน - ให้คำปรึกษาครอบคลุมทั้งด้านการเรียน อาชีพ ชีวิต และสังคม ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำการศึกษารายกรณี (Case Study) - เตรียมเครื่องมือสนับสนุนระบบการดูแล นักเรียนอย่างครอบคลุม ต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน - ให้นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล
3. จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขช่วยเหลือ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ ประสานความร่วมมือกับครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง
4. ส่งต่อ	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก

หมายเหตุ โรงเรียนใดไม่มีครูแนะแนว ให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

3.1.4 ครูประจำวิชา/ครูทั่วไป ครูทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงบทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
ดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษา สังเกต ดูแล รวบรวมข้อมูล - ประสานงานกับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เพื่อส่งเสริมป้องกัน แก้ไขพฤติกรรมนักเรียน - จัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข เพื่อพัฒนานักเรียน

หมายเหตุ โรงเรียนใดไม่มีครูประจำวิชา ให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ปฏิบัติตามหน้าที่ครูประจำวิชา

3.1.5 ครูหัวหน้าระดับชั้น มีหน้าที่ดังนี้

หัวหน้าระดับชั้น ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีบทบาทหน้าที่คือ

ตารางที่ 9 แสดงบทบาทหน้าที่ของครูหัวหน้าระดับชั้น

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. ติดตาม กำกับ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนการกำกับติดตาม การทำงานของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ชัดเจนและรับรู้โดยทั่วกัน - อำนวยความสะดวกแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - บันทึกและจัดทำรายงานประเมินผล ส่งผู้บริหาร
2. ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดประชุมครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี - ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา - ติดต่อประสานงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก

กล่าวโดยสรุป ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีขั้นตอนและวิธีการที่เป็นระบบ โดยทุกหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับกระทรวง ทบวง กรม ที่ได้กำหนดนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาที่นำนโยบายสู่การปฏิบัติ ตลอดจนผู้บริหาร ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน ต่างมีบทบาทหน้าที่ของตนเองในการที่จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

หลักการบริหารระบบโรงเรียนกับการประกันคุณภาพ

1. แนวคิดเชิงระบบในโรงเรียน

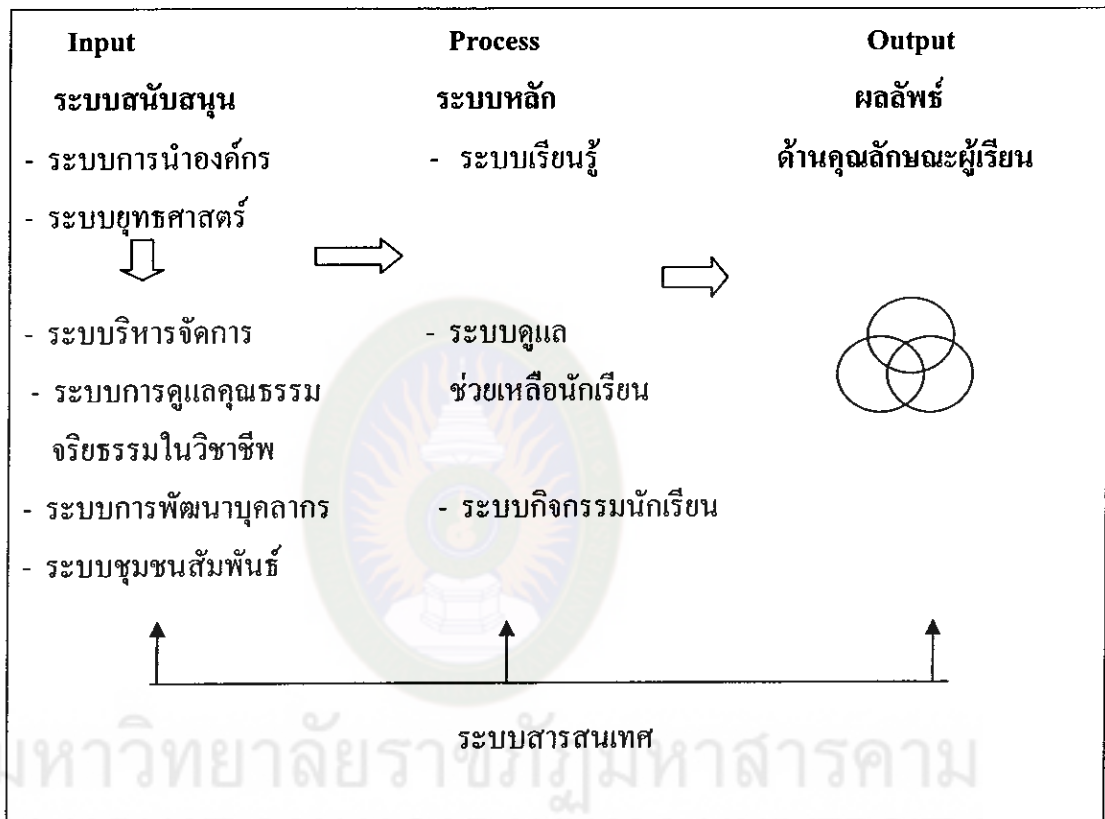
สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2547 : 4-34) ได้นำเสนอแนวคิดเชิงระบบไว้ว่า หากวิเคราะห์ระบบการทำงานในโรงเรียนจะพบว่า ภายใต้ระบบโรงเรียนที่เป็นระบบหลักใหญ่ จะมีระบบอื่นๆที่เป็นระบบสนับสนุนซ่อนอยู่ ระบบเหล่านี้เป็นกระบวนการทำงานในโรงเรียน ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยและด้านกระบวนการที่จำเป็นต้องมีการประเมินคุณภาพการทำงาน ทั้งนี้เพราะทุกระบบจะทำงานสัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน นั่นคือการพัฒนาผู้เรียนให้ได้มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ กล่าวคือ

ระบบหลัก (Core System) คือระบบการเรียนรู้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และระบบกิจกรรมนักเรียน

ระบบสนับสนุน (Support System) คือระบบการนำองค์กร ระบบยุทธศาสตร์ ระบบการดูแลคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ ระบบการพัฒนาบุคลากร ระบบชุมชนสัมพันธ์ และระบบสารสนเทศ

หากนำเอามาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์มาทำการวิเคราะห์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับระบบหลักและระบบสนับสนุน ก็จะเห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานดังกล่าวกับระบบต่างๆในโรงเรียนได้ชัดเจนขึ้น นั่นคือ การบริหารจัดการด้านงบประมาณ คน ทรัพยากรของโรงเรียน คือปัจจัยนำเข้า ส่วนระบบการเรียนรู้ ระบบกิจกรรม และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก็คือ กระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้ผลลัพธ์คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้น การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนที่ดีก็คือ การพัฒนาระบบแต่ละระบบให้มีคุณภาพและดำรงรักษา หรือปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของระบบเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อทุกระบบมีความเข้มแข็ง การประกันคุณภาพภายในจะมีความเข้มแข็งด้วย

สรุปได้ว่า ตามแนวคิดเชิงระบบ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหลักของโรงเรียน ที่โรงเรียนควรพัฒนาให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับระบบเรียนรู้ และระบบกิจกรรม เพื่อส่งผลให้ระบบการประกันคุณภาพภายในมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ



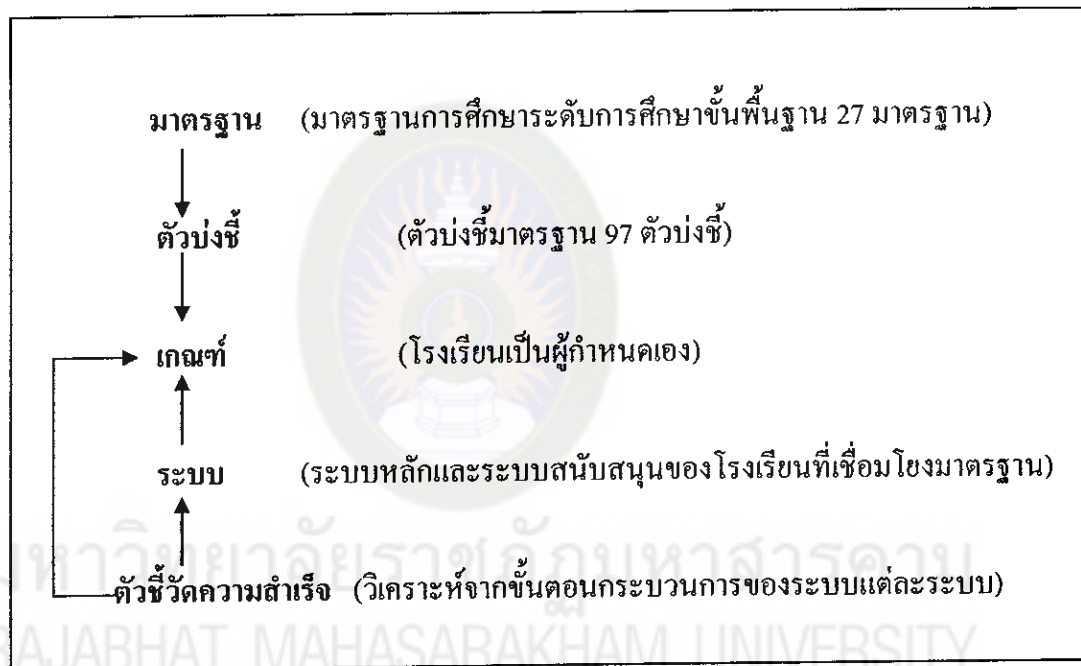
แผนภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และผลลัพธ์ กับระบบหลักและระบบสนับสนุนในโรงเรียน

2. การประกันคุณภาพด้วยการบริหารระบบคุณภาพ

สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2547 : 55) ได้นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ไว้ว่า เมื่อคุณภาพคู่ได้จากมาตรฐานและตัวบ่งชี้แล้ว จะเห็นได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำอาจจะอยู่ในระดับคุณภาพต่างๆกัน ซึ่งจะอาศัยกิจกรรมคุณภาพคนละแบบกัน การบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนจะมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ การออกแบบระบบคุณภาพและการบริหารระบบคุณภาพ ดังนี้

2.1 การออกแบบคุณภาพ

การออกแบบระบบแต่ละระบบ โรงเรียนต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ใช้ประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้เพื่ออธิบายที่มาที่ไปของระบบนั้นในโรงเรียน และมองภาพตลอดแนวเพื่อขอรับการประเมินภายนอก โดยไม่ต้องไปจัดทำเอกสารหลักฐานขึ้นมาเพื่อรองรับการประเมินอีก



แผนภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สัมพันธ์กับระบบ

มาตรฐาน ในที่นี้ หมายถึง มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ข้อความที่อธิบายถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา ซึ่งในการประเมินภายนอกมุ่งเน้น 3 ส่วน คือ ด้านผู้เรียน (Output) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านปัจจัย (Input) อาจเรียกว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่โรงเรียนแต่ละแห่งจะต้องมี แต่จุดสำคัญอยู่ที่ผลผลิต คือ ผู้เรียน ส่วนที่เป็นปัจจัยตัวป้อนในด้านทรัพยากร กระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนการสอน ถึงแม้มีความสำคัญแต่สามารถจัดให้หลากหลายได้ ซึ่งความหลากหลายจะต้องคำนึงถึงผู้รับการศึกษาเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ซึ่งระบุไว้ในมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือคำอธิบายขององค์ประกอบของมาตรฐาน โดยมีรายละเอียดของสิ่งที่ถูกประเมิน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการดำเนินงานของ โรงเรียน เป็นการขยายความเพื่อให้มาตรฐานสามารถวัดได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โรงเรียนต่างๆสามารถพัฒนาตัวบ่งชี้เพิ่มเติมจากที่ระบุไว้ และควรพยายามเชื่อมโยงให้ตัวบ่งชี้ที่ใช้กับการประกันคุณภาพภายในมีตัวร่วม หรือสัมพันธ์กับตัวบ่งชี้ที่ใช้กับการประกันคุณภาพภายนอก

เกณฑ์ หมายถึง ระดับคุณภาพที่ใช้ในการตัดสินความสำเร็จของการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด ทั้งนี้โรงเรียนสามารถระบุได้เองทั้งที่เป็นเชิงปริมาณและคุณภาพ

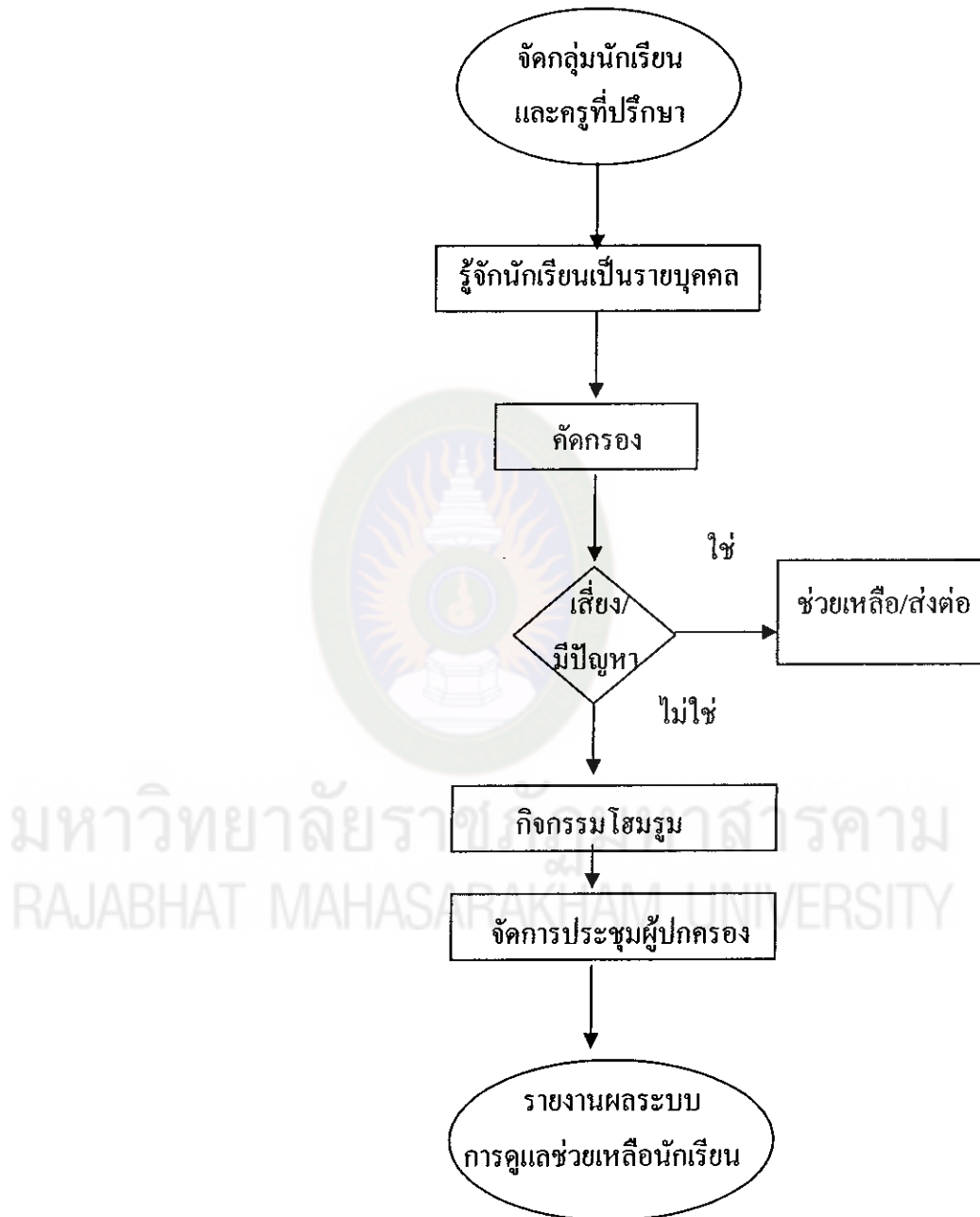
ระบบ หมายถึง ระบบหลักและระบบสนับสนุนต่างๆในโรงเรียนที่แต่ละโรงเรียนต้องวิเคราะห์และออกแบบ เพื่อให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ซึ่งการดำเนินงานตามระบบทุกระบบก็เพื่อให้ก้าวไปสู่การบรรลุมาตรฐานในภาพรวม

ตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ สิ่งที่เราคาดหวังว่าจะปรากฏหรือบรรลุผลในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ(Flowchart) ในระบบหลักและระบบสนับสนุนที่ออกแบบไว้

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้ากับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งการออกแบบขั้นตอนกระบวนการ (Flowchart) และวิเคราะห์ตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบ วิธีการมาตรฐาน และบันทึกมาตรฐาน ดังแผนภาพต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตัวอย่างการออกแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน



แผนภาพที่ 5 แสดงตัวอย่างการออกแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตารางที่ 10 แสดงตัวอย่างการออกแบบระบบการดูแลช่วยเหลือแก่นักเรียน

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ/ เกณฑ์โรงเรียน	บันทึกมาตรฐาน	สอดคล้องกับ มาตรฐานและ ตัวบ่งชี้
สร้างความ ตระหนักและความ เข้าใจในระบบดูแล ช่วยเหลือแก่นักเรียน	<p>1. ประชุมร่วมกันระหว่างทีมทำ ทีมพัฒนาคุณภาพ ทีม รวมเพื่อสร้างความตระหนัก</p> <p>2. จัดทีมงานครูที่ปรึกษา/กลุ่มนักเรียน</p> <p>3. ชี้แจงระบบ กระบวนการ วิธีการ และการใช้แบบบันทึก ระบบดูแล</p>	<p>- ร้อยละ(.....) ของครูที่ มีความตระหนัก รู้เข้าใจ ในระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน</p>	<p>-แบบประเมินผล การประชุม ปฏิบัติการระบบ ดูแลช่วยเหลือ นักเรียน</p>	<p>มาตรฐานที่ ตัวบ่งชี้ที่.....</p>
ผู้แก่นักเรียนเป็น รายบุคคล	<p>ครูที่ปรึกษาใช้เครื่องมือต่างๆในการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล ดังนี้</p> <p>1. สังเกตพฤติกรรมนักเรียน</p> <p>2. สัมภาษณ์นักเรียนและเพื่อน</p> <p>3. สังเกต สัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน</p> <p>4. ศึกษาข้อมูลผลการเรียนป.พ.5,ป.พ.6</p> <p>5. นำข้อมูลจาก 1-4 มาจัดทำระเบียบระบบ(ป.พ.8) และ บันทึกข้อมูลลงระเบียบระบบให้ต่อเนื่อง</p>	<p>- ร้อยละ(.....) ของ ระเบียบระบบที่มีข้อมูล สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน</p>	<p>- ระเบียบระบบ (ป.พ.8)</p>	<p>มาตรฐานที่ ตัวบ่งชี้ที่.....</p>

ตารางที่ 10 (ต่อ)

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ/ เกณฑ์โรงเรียน	บันทึกมาตรฐาน	สอดคล้องกับ มาตรฐานและ ตัวบ่งชี้
การคัดกรองนักเรียน	<p>ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนโดยวิธี</p> <ol style="list-style-type: none"> วิเคราะห์จากกระเขียนสะสม ประเมินจาก SDQ และเครื่องมืออื่นๆ จัดประเภทผู้เรียนเป็นกลุ่ม 	<p>- ร้อยละ(.....) ของกลุ่ม ปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมี ปัญหา มีข้อมูลการคัด กรองที่สมบูรณ์ต่อเนื่อง</p>	<p>- แบบบันทึกการ คัดกรองผู้เรียนเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา</p>	<p>มาตรฐานที่..... ตัวบ่งชี้ที่.....</p>
<p>นักเรียนมีกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหาหรือไม่</p> <p>- ช่วยเหลือ</p> <p>- ส่งต่อ</p>	<p>กรณีที่ 1 กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ให้คำปรึกษาตามสภาพปัญหา 2) ประสานการช่วยเหลือเป็นรายบุคคลตามสภาพปัญหาจาก การคัดกรอง 3) ติดตามช่วยเหลือต่อเนื่องจนปกติ <p>กรณีที่ 2 สภาพปัญหาร้ายแรง ครูที่ปรึกษาไม่สามารถ ช่วยเหลือเบื้องต้นต่อเนื่องได้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ประสานการส่งต่อภายใน/ภายนอกร่วมกับบุคลากรและ องค์กรที่เกี่ยวข้อง 2) รายงานผลการดูแลช่วยเหลือให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ3) ติดตาม ดูแลจนมีสภาพปกติ ส่งเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มปกติ 	<p>- ร้อยละ(.....) ของ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มี ปัญหาที่ได้รับ ช่วยเหลือเบื้องต้นอย่าง ถูกต้อง</p> <p>- ร้อยละ (....) ของ ผู้ปกครองที่พึงพอใจการ ช่วยเหลือและการส่งต่อ</p>	<p>- แบบบันทึกการ ช่วยเหลือนักเรียน - แบบบันทึกการ ส่งต่อและรายงาน ผลการส่งต่อ</p>	<p>มาตรฐานที่..... ตัวบ่งชี้ที่.....</p>

ตารางที่ 10 (ต่อ)

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ/ เกณฑ์โรงเรียน	บันทึกมาตรฐาน	สอดคล้องกับ มาตรฐานและ ตัวบ่งชี้
กิจกรรมโฮมรูม	<p>ครูที่ปรึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูมโดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดเรื่องและกิจกรรมโฮมรูมตามสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน/ผู้ปกครอง 2. ร่วมกันออกแบบกิจกรรมโฮมรูมที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. จัดกิจกรรมโฮมรูมตามกำหนด และรายงานผลพัฒนาการของนักเรียนเป็นบุคคล/กลุ่ม 4. ร่วมกันประเมินทบทวนและแก้ไขกิจกรรม โฮมรูมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนอย่างถูกต้อง 5. ประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนรู้และกิจกรรมโฮมรูมให้ดีขึ้นและต่อเนื่องระหว่างช่วงชั้นและชั้นปี 	<p>- ร้อยละ(...) ของนักเรียนที่พึงพอใจกิจกรรมโฮมรูมในระดับมาก</p> <p>- ร้อยละ(...) ของนักเรียนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<p>- บันทึกการจัดกิจกรรมโฮมรูม และผลการจัดกิจกรรม</p>	<p>มาตรฐานที่.....</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่.....</p>

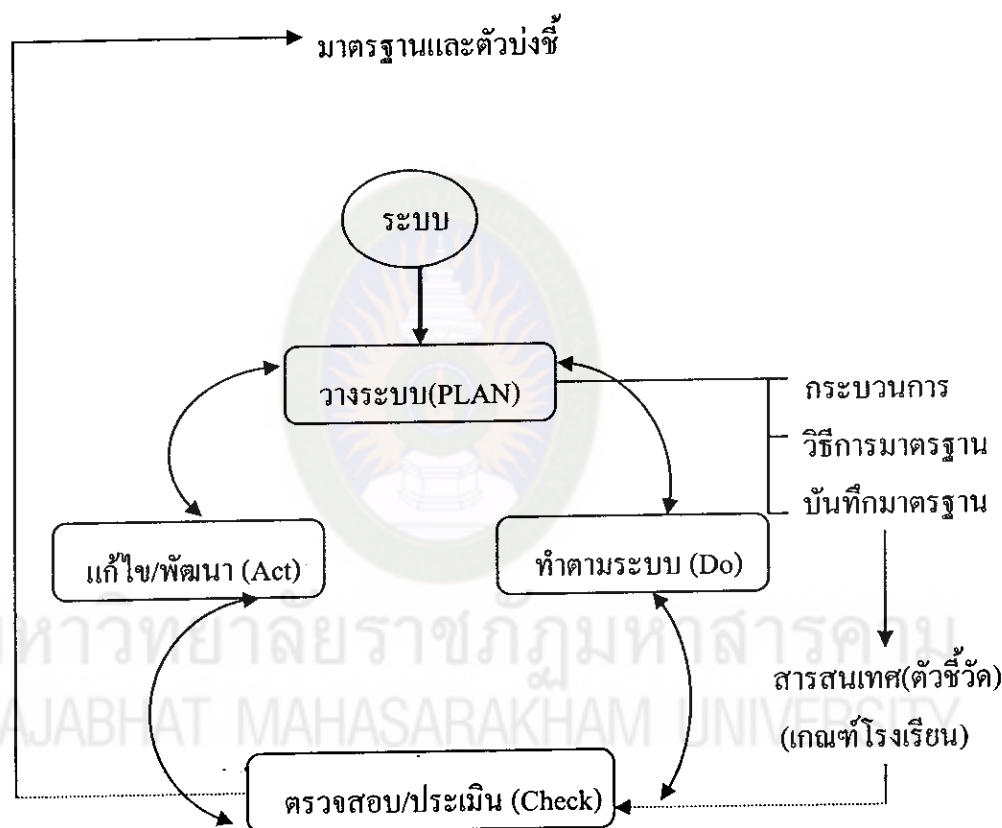
ตารางที่ 10 (ต่อ)

กระบวนการ	วิธีการมาตรฐาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ/ เกณฑ์โรงเรียน	บันทึกมาตรฐาน	สอดคล้องกับ มาตรฐานและ ตัวบ่งชี้
การประชุม ผู้ปกครอง	<p>โรงเรียนดำเนินการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน(Classroom Meeting) โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดประชุมผู้ปกครองเชิงสร้างสรรค์แลกเปลี่ยนข้อมูลนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางแก้ไขร่วมกัน 2. จัดให้มีคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองร่วมปรึกษาเพื่อระดมทรัพยากร แนวคิดในการพัฒนา 3. จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูที่ปรึกษา/โรงเรียน/ผู้ปกครองตามโครงการที่กำหนด 4. รายงานผลการพัฒนาผู้เรียนร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง 	<p>- ร้อยละ(.....) ของผู้ปกครองที่พึงพอใจในระดับภาคต่อการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน</p>	<p>- บันทึกการจัดประชุมผู้ปกครองและผลการดำเนินการตามโครงการ</p>	<p>มาตรฐานที่..... ตัวบ่งชี้ที่.....</p>
รายงานผลการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	<p>คณะครูที่ปรึกษาและทีมคุณภาพ ดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินทบทวนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยสัปดาห์ละครั้ง 2. บันทึกรายงานผลการประเมินการระดมทรัพยากรต่างๆของระบบ 3. ประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองและนักเรียน 4. เขียนรายงานผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 	<p>ร้อยละ(.....) ของครูผู้เรียนและผู้ปกครองที่พึงพอใจในระดับมากต่อการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน</p>	<p>รายงานผลการประเมินทบทวนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p>	<p>มาตรฐานที่..... ตัวบ่งชี้ที่.....</p>

2.2 การบริหารจัดการระบบคุณภาพ

ในการนำแนวคิดเชิงระบบมาใช้ในการบริหารการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะประสบผลสำเร็จได้นั้นควรมีการบริหารจัดการระบบย่อยให้เกิดคุณภาพ ควรดำเนินการตามวงจรต่อไปนี้

มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของโรงเรียน



แผนภาพที่ 6 แสดงการบริหารจัดการระบบย่อย

การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและการบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเอง และให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เป็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยส่งผลถึงคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ

การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคนโดยใช้กระบวนการ วิธีการและ

บันทึก บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่างๆจะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน

การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกันประเมิน หรือผลัดกันประเมินภายในระหว่างบุคคล ระหว่างทีมงานย่อยในโรงเรียน (ปกติภาคเรียนละ 1 ครั้ง) องค์กรประกอบนี้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากที่จะพัฒนาคุณภาพ (Quality Improvement) โดยสร้างวัฒนธรรมการประเมินอย่างสร้างสรรค์หรือดีเพื่อก่อ ขอมรับความจริงและพัฒนาให้ต่อเนื่องจนเป็นวิถีของโรงเรียน มีข้อสังเกตว่าเป็นจุดอ่อนขององค์กรส่วนใหญ่ที่ละเลยขั้นตอนนี้

การแก้ไขพัฒนาระบบ (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนางาน ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ปัจจัยหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2.3 การทำงานเป็นทีม

การทำงานในองค์กรที่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ชัดเจน มีส่วนสำคัญในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ในองค์กรของโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน ซึ่งสามารถแบ่งบทบาทตามภาระหน้าที่ของทุกคนได้ ดังนี้ (สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. 2547 : 10 - 11)

ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตาม และสนับสนุนเสริมสร้างพลังร่วม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็มีบทบาทในการเสริมสร้างพลังร่วม(Empowerment) ในการทำงานให้ทุกคน

ทีมพัฒนาคุณภาพ เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นกับการพัฒนาระบบว่ามีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีมคือรองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือทีมระดับชั้น/ครูประจำชั้น มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่จะมีการทำงานเป็นหมวด/งาน/ฝ่าย/กลุ่ม กันอยู่แล้ว บุคลากรในกลุ่มต่างๆ ก็คือ ทีมทำนั่นเอง เพียงแต่ได้รับการส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นพื้นฐานเพื่อสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของแต่ละระบบ

ผู้บริหารในระดับต้นของโรงเรียนในด้านต่างๆ ก็สามารถสร้างเป็นทีมงานตามระบบ เพื่อเป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาระหว่างทีมในระบบเดียวกัน โดยมีทีมพัฒนาคุณภาพกลางเป็นผู้สนับสนุนด้านแนวคิดและวิธีการต่างๆ ทีมพัฒนาคุณภาพกลางเหล่านี้เป็นผู้ที่ได้ผ่านการเรียนรู้ด้านการบริหาร ด้านคุณภาพมาอย่างดี มีเทคนิควิธีการในการพัฒนาคุณภาพและบูรณาการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพต่างๆ เข้าด้วยกัน และดำเนินการประสานกับการประเมิน

เนื่องจากครูเป็นฟันเฟืองสำคัญมากกว่า 1 ระบบ หรือเกือบทุกระบบ ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์และจุดเน้นว่าระยะใดจะมุ่งดำเนินการพัฒนาในด้านใด จำเป็นต้องมีการชี้แนะ และช่วยสนับสนุนให้ถูกลง ดังนั้น ทีมนำจึงมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาในการก้าวเข้าสู่การรับรองคุณภาพ ดังแผนภาพ ข้างล่าง



แผนภาพที่ 7 แสดงโครงสร้างการพัฒนาระบบประสานกับโครงสร้างปกติขององค์กร

สรุปว่า การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะประสบผลสำเร็จได้นั้นผู้บริหารต้องสร้างทีมงาน มีการวางแผนเชิงระบบ มีการจัดวางระบบ และนำการบริหารเชิง

ระบบมาใช้ มีการทำงานเป็นทีม มีการศึกษาคุณภาพแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

เทอดเกียรติยศ คำโสภา (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย การปฏิบัติงานปกครองนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 ใน 6 ด้าน คือ การวางแผน งานปกครองนักเรียน การบริหารงานปกครองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การดำเนินการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน และการประเมินผลงานปกครองนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา การปฏิบัติงาน งานปกครองนักเรียนรวมทุกขนาด โรงเรียนและรวมทุกด้านและรายด้านอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามขนาด โรงเรียน พบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหางานปกครอง นักเรียนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่ขนาดโรงเรียนมีค่าเฉลี่ย สูงสุดของระดับปัญหา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาด้านการป้องกันและการแก้ไขพฤติ กรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน โรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาด้านการวางแผนงานปกครอง นักเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาด้านการบริหารงานปกครองนักเรียน รวมทั้ง โรงเรียน ขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การปฏิบัติงาน ปัญหา สาเหตุ และ การแก้ไขปัญหากการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานกรม สามัญศึกษา พ.ศ. 2539 ทุกงาน คือ มีการจัดการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการกระจาย อำนาจให้ครูประจำชั้นควบคุมดูแลความประพฤติของนักเรียน จัดทำแผนงาน โครงการ ให้สอดคล้องกับนโยบายระดับสูง จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติหลากหลาย ประสานความร่วมมือ กับชุมชนจัดกิจกรรม มีคณะกรรมการนักเรียนช่วยปฏิบัติงาน จัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และ จัดทำรายงานในรูปของเอกสาร ปัญหาสำคัญที่พบ คือ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากครูเท่าที่ควร ขาดข้อมูลในการปฏิบัติงาน ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการจัดระบบข้อมูล โครงการต่างๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามกำหนด เนื่องจากขาดงบประมาณ และมีระยะเวลาสั้น นักเรียน บางส่วนไม่ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน เนื่องจากมีปัญหาทางด้านครอบครัวและสภาพ แวดล้อมของชุมชน โรงเรียนได้แก้ไขปัญหโดยกระจายงานให้ครูทุกคน ให้นักศึกษาวิชา

ทหารคอยสอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียน จัดประชุมชี้แจงขอความร่วมมือผู้ปกครองเพื่อให้เอาใจใส่ติดตามบุตรหลานให้มากขึ้น และจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน

วิเชียร ศิริมาศ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษา พบว่า

1. ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในฝ่ายปกครองมีปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียน โดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ การประเมินผลงานปกครองนักเรียน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในโรงเรียน การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

1.1 ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในฝ่ายปกครองในโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในฝ่ายปกครองในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน นอกนั้นอยู่ในระดับน้อย

1.3 ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในฝ่ายปกครองในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาโดยรวมและรายด้านอยู่ 5 ด้าน นอกนั้นอยู่ในระดับมาก แต่จะมีปัญหาด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในฝ่ายปกครองในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาด้านการวางแผนงานปกครองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน มากกว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในฝ่ายปกครองในโรงเรียนขนาดใหญ่ สำหรับ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในฝ่ายปกครองในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีปัญหาด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านการประเมินผลงานปกครองนักเรียน มากกว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในฝ่ายปกครองในโรงเรียนขนาดใหญ่

กรมสุขภาพจิต (2544 : 15) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ผลการศึกษา พบว่า

1. ด้านบุคลากร ครูผู้ปฏิบัติงานมีน้อยต้องรับผิดชอบงานหลายงานจึง ไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานยังไม่เหมาะสม เนื่องจาก

ไม่เข้าใจระบบการช่วยเหลือแก่นักเรียน ครูที่ปรึกษามีปัญหาการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) ที่จัดทุกเย็นวันศุกร์ ซึ่งเด็กและครูกังวลกับการกลับบ้าน และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

2. ด้านการบริหาร คือ งบประมาณมีจำนวนจำกัด มีกิจกรรมในพื้นที่ที่ซ้อนกัน หลายกิจกรรม การประสานงานมีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง และขาดสื่อสนับสนุนที่เพียงพอในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด

3. ด้านนักเรียน คือ มีลักษณะสมาธิสั้น นักเรียนต้องการให้ครูไปเยี่ยมบ้าน

4. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข ควรจัดกิจกรรมโฮมรูม(Homeroom) ตอนเช้า ทุกวัน วันละ 15-20 นาที ครูที่ได้รับการอบรมควรชี้แจงการใช้แบบฟอร์มให้ครูท่านอื่น ๆ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดควรให้ข้อมูลการดูแลเด็กสมาธิสั้นในโรงเรียน จัดให้มีกรรมการครูประจำหมู่บ้านในการรับผิดชอบไปเยี่ยมบ้านนักเรียนทุก ๆ คนเป็นประจำทุกวันเสาร์และอาทิตย์

คำชัย จำสูงเนิน (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคามใน 6 ด้าน คือ การวางแผนงาน ปกครอง การบริหารงานปกครอง การส่งเสริมพัฒนาวิสัย คุณธรรมจริยธรรม การดำเนินการ ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการประเมินผลงาน ปกครอง ตามความคิดเห็นฝ่ายบริหารและครูที่ปรึกษา ผลการศึกษา พบว่า

1. บุคลากร โดยส่วนรวม และจำแนกตามขนาด โรงเรียน เห็นว่า มีปัญหาการปฏิบัติ งานปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และบุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือ การวางแผนงานปกครอง การส่งเสริมพัฒนาวิสัย คุณธรรม จริยธรรม การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการบริหารงานปกครอง อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการวางแผนงานปกครอง และการดำเนินงานส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย มี ปัญหาการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

2. บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้านมากกว่าบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้านมากกว่า บุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แสงดาว กงนาวัง (2544 : บทคัดย่อ) ได้รายงานการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้านเป่าวิทยา อำเภอเกษตร-สมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2543 พบว่า

1. ก่อนการจัดกิจกรรม นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหลังการจัดกิจกรรม นักเรียนมีการปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก
2. หลังจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนมีการปฏิบัติตน โดยรวมและรายด้าน 6 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความเสียสละ ด้านการพึ่งตนเอง ด้านความซื่อสัตย์มากกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 สูงกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้ (2.50)

4. ปัญหาและแนวทางแก้ไข ได้แก่ ขาดบุคลากร งบประมาณ สถานที่ การแก้ไข โดยเชิญวิทยากรจากท้องถิ่น การใช้วัสดุ และสถานที่ฝึกนอกห้องเรียน และใช้ศาสนสถาน หรือสถานที่อื่นในท้องถิ่นสำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน

สุรพล เฟื่องแจ่ม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ-ศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 400 คน จาก 36 โรงเรียน พบว่า

1. ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้ปกครองนักเรียนที่อายุต่างกัน อาชีพต่างกัน และเป็นผู้ปกครองนักเรียน ในระดับชั้นเรียนต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การป้องกันและแก้ไขปัญหาคัดค้านกัน โดยผู้ปกครองที่มีวุฒิตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิมัธยมศึกษา และผู้ปกครองที่มีวุฒิมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รังสฤษฎ์ พลอามาตย์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันการใช้สารเสพติดในโรงเรียนกนกศิลป์พิทยาคม สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด พบว่า

1. การดำเนินงานเริ่มตั้งแต่ขั้นสำรวจและการวางแผน เพื่อนำมาวางแผน เป็นโครงการพัฒนา ขึ้นร่วมกันปฏิบัติ ด้วยการตรวจสอบก่อนดำเนินงาน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครู แล้วนำรูปแบบและวิธีการมาปฏิบัติที่สามารถแก้ไขนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 57 คน และขึ้นร่วมกันสังเกตและตรวจ สอบ ด้วยการร่วมแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกันของคณะกรรมการดำเนินงานเดือนละครั้ง และขึ้นร่วมกันสะท้อนผล ที่นำข้อมูลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การเก็บข้อมูลหลังดำเนินงาน สรุปและเขียนรายงานเพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน

2. ผลการดำเนินงาน ก่อนพัฒนาการดำเนินงาน ครูมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนดำเนินงานป้องกันการใช้สารเสพติดโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหลังการพัฒนา มีการดำเนินงานโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

3. ครู มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนดำเนินงานป้องกันการใช้สารเสพติดโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน หลังการพัฒนา มีการดำเนินงานสูงกว่าก่อนดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสมอ ทาริว (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า จากการที่ระบบการบริหารจัดการ และกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้เป็นรูปธรรม ส่งผลให้การป้องกันการส่งเสริม และการแก้ไขปัญหานักเรียน ไม่ตรงตามสาเหตุที่แท้จริง ผู้ปกครอง ชุมชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการดำเนินงานปกครองดูแลนักเรียนของโรงเรียน แต่หลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามวงจร PAOR ทำให้เกิดการพัฒนาคือ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยระดับดี ซึ่งมากขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าตามองค์ประกอบ ทั้ง 5 ประการ ปรากฏหลักฐานเอกสารการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

การประเมินเพื่อทบทวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ซึ่งได้พัฒนาเพิ่มขึ้นจากเดิมที่อยู่ในระดับปฏิบัติต้องปรับปรุง

พินิจผ่องพาน์ สีกำเนิคไทย (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การติดตามการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545 เพื่อสำรวจผลการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545 สรุปผลได้ว่า โรงเรียนมีการจัดนักเรียนในความดูแล จำนวน 21-25 คน ต่อครูที่ปรึกษา 1 คน มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ จำนวน 16-20 คน โรงเรียนจัดครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนเพียงระดับใดระดับหนึ่งมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ จัดนักเรียนแบบคณะมีจำนวนทุกระดับ การดำเนินการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยังไม่ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพหรือศึกษาวิจัย คุณภาพของกิจกรรมโฮมรูม(Homeroom) ที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียนมีมากที่สุด รองลงมาคือการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน โดยใช้รูปแบบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ส่วนเรื่องที่ทางโรงเรียนกำลังจะดำเนินการมากที่สุดคือ เรื่องบันทึกการปรับปรุงพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือตามผลที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายใน รองลงมาคือ ประเมินคุณภาพหรือศึกษาวิจัยคุณภาพของกิจกรรมโฮมรูม(Homeroom)ที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียน สำหรับเรื่องที่โรงเรียนดำเนินการแล้วมากที่สุดคือ จัดทำแผนปฏิบัติงานการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน รองลงมาคือจัดกิจกรรมโฮมรูม(Homeroom) โดยใช้เวลาประมาณ 50-60 นาที ต่อสัปดาห์ ซึ่งใกล้เคียงกับการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาการเรียน รองลงมาคือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และปัญหาพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น สำหรับปัญหาอื่นๆ ที่พบในโรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาในอันดับต้นๆ ที่น่าสนใจ คือ ปัญหาด้านพฤติกรรมเกรง/ก้าวร้าว ปัญหาด้านอารมณ์/จิตใจ และปัญหาด้านการคุ้มครองนักเรียนของครอบครัว ผลที่เกิดขึ้น จากการที่โรงเรียนได้จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้โรงเรียนได้รับผลดี ครูมีความภาคภูมิใจในผลงานที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะผลที่เกิดกับนักเรียนทำให้นักเรียนมีคุณภาพ ครูได้ทำงานเป็นระบบ แม้ว่าการดำเนินงานจะพบปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เป็นการสนับสนุนการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลดีต่อนักเรียนทั้งการส่งเสริมศักยภาพ ความสามารถของนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา จึงอาจนับได้ว่าโรงเรียนที่ได้ดำเนินการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ย่อมได้รับผลดีทั้งต่อโรงเรียน ครู นักเรียน

เพิ่มพูน ผ่านสำแดง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนหนองสอพพิทยาคม ตำบลลำปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังจากการพัฒนา โดยได้ดำเนินการจัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูที่ปรึกษา และการศึกษาคุณงาน ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินงาน ปัญหา นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและแก้ไขอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ตามหัวข้อดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษา ระดับชั้น ไม่ได้จัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในระเบียบสะสม 2) การคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษา ได้ดำเนินการคัดกรองนักเรียน จัดแยกเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และมีปัญหา ครูที่ปรึกษาและครูอื่นๆที่เกี่ยวข้อง สามารถดูแลช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องตรง กับปัญหานักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน ครูที่ปรึกษา ได้จัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) ทำให้นักเรียนรู้จักเข้าใจตนเอง มีทักษะในการปรับตัว และวางแผนชีวิต ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองมีความร่วมมือกันเพื่อหาทางป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร นักเรียนได้แสดงออก พัฒนาตนเองตามความถนัดและความสามารถ 5) การส่งต่อ จากการดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาและครูที่เกี่ยวข้อง ทำให้ช่วยแก้ไข ปัญหาและลดปัญหาของนักเรียนลงได้ ปัญหาของนักเรียนยังไม่ถึงขั้นรุนแรงที่จะ ต้องดำเนินการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก ผลการพัฒนาช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานของครูที่ปรึกษาในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาครั้งนี้ใช้เวลาเพียง 1 ภาคเรียน ยังมีบางประเด็นที่จะต้องพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง

พัฒนา อนนทลีหา (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษา การพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน โรงเรียนธัญญาพัฒน์วิทย์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า การปฏิบัติงานก่อนการพัฒนา ครูไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติ การปฏิบัติงานบางอย่างขั้นตอนล่าช้า เนื่องจากนักเรียนภายใต้การดูแลมีจำนวนมาก เช่น การเก็บระเบียบสะสม การประเมินพฤติกรรมเด็กเพื่อการคัดกรอง ครูรู้จักนักเรียนเป็นบางคนเฉพาะกลุ่มที่มีจุดเด่นเท่านั้น ทำให้การดูแลนักเรียนเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง หลังการพัฒนา พบว่า ครูผู้ปฏิบัติการสามารถดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี มีการตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปแบบ ทำงานโดย มีการประสานงานร่วมมือทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ครูผู้สอน ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ปกครอง การดำเนินการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูเข้าใจในบทบาทผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้น

อนันต์ รุ่งเรือง (2546 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนหนองแขงวิทยานุกูล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครูประจำชั้นครูประจำวิชา ขาดแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วม การใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินงานตามคู่มือ ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศักดิ์ชาย เกษางาม (2546 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน ทำให้ทราบปัญหา ทราบรายละเอียดสาเหตุของปัญหา และจัดทำคู่มือเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงาน ปรากฏว่า การดำเนินงานมีความชัดเจน มีแนวทางการช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้อง

ธงชัย วิทยากุล (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษา การพัฒนาครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนห้วยลึกผดุงวิทยา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า สภาพก่อนการพัฒนา ครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดเก็บข้อมูลยังไม่เป็นระบบ การคัดกรองนักเรียนเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา การกำหนดเกณฑ์ของโรงเรียนไม่ชัดเจน การส่งเสริมนักเรียนมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม(Homeroom) การจัดกิจกรรมยังไม่หลากหลาย และขาดประสิทธิภาพ การป้องกันและการแก้ไขปัญหา ครูที่ปรึกษายังขาดทักษะในการให้คำปรึกษานักเรียน การจัดกิจกรรมยังขาดความต่อเนื่อง และการส่งต่อ นักเรียนที่มีปัญหามากและยากต่อการแก้ไข มีการดำเนินงานแต่ยังไม่มีการรายงานที่ชัดเจน นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เมื่อดำเนินการพัฒนาครูที่ปรึกษา โดยการฝึกอบรม การศึกษาเอกสาร และการนิเทศ แล้วพบว่า ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นระบบครอบคลุม ทำให้รู้จักนักเรียนมากขึ้น การแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา มีความชัดเจน การส่งเสริมนักเรียนโดยจัดกิจกรรมโฮมรูม(Homeroom) และกิจกรรมอื่นๆที่หลากหลาย การป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนการส่งต่อนักเรียนยังไม่มีการรายงานข้อมูล การจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และ ไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

วิเชียร ทวยเวียง (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกวาง โจนศึกษา อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ภายหลังการพัฒนาโดยได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับครูที่ปรึกษา ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ครูที่ปรึกษาในกระบวนการขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และการส่งต่อ ครูที่ปรึกษาเกิดความตระหนักในการที่แสวงหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนและช่วยเหลือแก้ไขปัญหา พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน มีความภาคภูมิใจในงานที่ได้รับมอบหมาย

สุกัญญา กาญจนรังสีชัย (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความมีระเบียบวินัยของนักเรียน โรงเรียนสุรนารี-วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า ก่อนพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความมีระเบียบวินัยของนักเรียนนั้น มีการจัดกิจกรรมตามความคิดของครูกลุ่มหนึ่ง นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน และยังไม่ได้นำไปดำเนินการศึกษาค้นคว้าทั้งสี่ด้านอย่างเต็มที่ เมื่อดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความมีระเบียบวินัยของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมอบรมและให้ความรู้ กิจกรรมพี่ดูแลน้อง และกิจกรรมกีฬาเสริมสร้างระเบียบวินัย ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นักเรียนมาทันแถว ร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง นักเรียนมาสายลดลง เข้าเรียนตามตารางสอน มีการเข้าพบครูที่ปรึกษาสัปดาห์ละหนึ่งครั้งที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ด้านความมีระเบียบวินัยลดลง

วรพงศ์ มีมาก (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานปกครองด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนสุรินทร์พิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานพัฒนาโดยใช้กิจกรรม 4 กิจกรรมได้แก่ กิจกรรมการอบรมพัฒนาจิต กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี และกิจกรรมแนะแนว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นกับตัวนักเรียน

จารุวรรณ รัตนมาลี (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูใน โรงเรียนสังกัด สพฐ.เขตพื้นที่การศึกษา กาลสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูใน โรงเรียนสังกัด สพฐ.เขตพื้นที่การศึกษา กาลสินธุ์ เขต 3 เรียงลำดับการปฏิบัติ จากมากไปหาน้อย คือด้านการคัดกรอง รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้าน

การส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ปัญหาของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัด สพฐ.เขตพื้นที่การศึกษาภาคพื้นดิน เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน

สมบูรณ์ เข้มเพชร (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนศรีฐานกระจายศึกษา อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า เมื่อใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สามารถแก้ปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ และสามารถช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ครูที่ปรึกษาได้พัฒนาการดำเนินงานตามกรอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน

ประพล ตระการไทย (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ครูมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการดำเนินงาน ผู้ปกครองมีส่วนร่วม นักเรียนมีความภาคภูมิใจ และศรัทธาต่อการดำเนินงานของโรงเรียน นักเรียนได้รับการช่วยเหลือตรงตามสภาพปัญหา

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ลาเรส (Lares. 1995 : 2603-A) ได้ศึกษาความเข้าใจหลักการและการปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ(Total Quality Management) ในด้านวินัยนักเรียน เพื่อกำหนดคุณภาพของระบบการดูแลจัดการวินัยการแก้ปัญหาวินัยนักเรียนกำจัดอุปสรรคบางประการในการแก้ปัญหาวินัยนักเรียน เพื่อปรับปรุงค่านิยมที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีคุณภาพและระบบของพฤติกรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการไปเยี่ยมเยียนสำนักงานวินัยนักเรียน ครู และผู้ปกครองในโรงเรียนชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วนำมาให้ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวินัยนักเรียน โดยใช้หลัก TQM เพื่อร่วมกันตัดสินใจปัญหาวินัยในเรื่องใด และช่วงเวลาใดของการเรียนที่เป็นปัญหาสำคัญ ตลอดจนร่วมกันหา

สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปหลักการของ TQM ในการแก้ไขปัญหานักเรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้ เนื่องจากเป็นการทำให้นักเรียนพัฒนาการมีวินัยที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับทำให้ผู้ใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อหาแนวทางในบรรยากาศแห่งความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีผลทำให้นักเรียนรู้สึกว่าได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและเสริมสร้างความรับผิดชอบในการมีพฤติกรรมของตน หลักการนี้จึงเป็นวิธีการสนับสนุนให้นักเรียนมีวินัยด้วยตนเอง ไม่ใช่เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความไม่พอใจหรือโกรธแค้นผู้ใหญ่/โรงเรียน

โคล (Cole. 1999 : 9462-A) ได้ศึกษาการรับรู้บทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยครูใหญ่ ในด้านการควบคุมดูแลวินัยนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ ในโรงเรียนของรัฐ จอร์เจีย การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมในการกำจัดกลุ่มนักเรียนที่จะรวมกลุ่มกันกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้มาเยี่ยมโรงเรียนกับบุคลากรของโรงเรียน ควบคุมการเข้าชั้นเรียนของนักเรียน และประสานงานกับหน่วยงาน สนับสนุนการทำกิจกรรมของนักเรียน ทั้ง 2 กลุ่มมีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบเบื้องต้นของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวินัยนักเรียน แตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้ เสริมสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้เกิดการสร้างสรรค์พฤติกรรมที่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความผิดทางวินัยของนักเรียน เป็นผู้ประสาน งานกับบุคคลภายนอก การให้บุคลากรมาร่วมทำงาน และการบริหารงานงบประมาณ แต่ทั้ง 2 กลุ่มมีการรับรู้เรื่องอื่น ๆ อีกจำนวนมาก ไม่แตกต่างกัน

โดยสรุป จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในการศึกษาวิจัยส่วนมากเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนที่ผู้ทำการวิจัยปฏิบัติหน้าที่อยู่ และเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา จากแนวทางดังกล่าว รวมกับความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียนทุกโรงเรียนซึ่งหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ต้องดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเป็นการสนองนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะที่ต้องจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้